

Resultat från ämnesproven i årskurs 9 vårterminen 2009

Ämnesproven i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk i årskurs 9 är obligatoriska¹ och resultaten används som ett av flera mått på måluppfyllelse i grundskolan. Ämnesproven genomfördes första gången vårterminen 1998. Skolverket har sedan dess samlat in resultaten. Mellan 1998 och 2002 samlades resultaten in från ett urval av skolor och sedan 2003 för samtliga elever i årskurs 9. För varje elev samlas uppgifter in om sammanvägt provresultat i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik samt betyg för respektive delprov i engelska och svenska eller svenska som andraspråk. I matematik finns inga delprovsbetyg, där samlas istället elevens totala antal G-poäng och VG-poäng in.

Resultaten ger en bild av elevernas kunskapsnivå i slutet av grundskolan. Ämnesproven är svårare att jämföra över tid än betygen då det är olika prov från år till år. En större variation mellan åren är därför förväntad för proven jämfört med betygen.

Varje ämnesprov består av tre olika delprov och i varje ämne får eleven ett sammanvägt provresultat utifrån delproven. För att få ett sammanvägt provresultat måste eleven ha deltagit i samtliga delprov. Eleverna får även delprovsresultat i alla ämnen utom matematik. I denna PM presenteras de övergripande delprovsresultaten och de sammanvägda resultaten för respektive ämnesprov vårterminen 2009.

Deltagande i ämnesproven och bortfall

Av eleverna i årskurs 9 gjorde 88,1 procent samtliga ämnesprov och fick alltså sammanvägda provresultat i de tre ämnena engelska, svenska/svenska som andraspråk och matematik. Andelen elever som gjort samtliga delprov är något lägre i de kommunala skolorna jämfört med de fristående skolorna, 88,1 respektive 88,3 procent.

Andelen elever som fick ett sammanvägt provresultat varierar mellan 93 och 96 procent förutom i svenska som andraspråk där enbart 81,1 procent fick ett sammanvägt provresultat.

Andelen elever som inte gjort något av ämnesproven är 2,5 procent och vissa grupper är överrepresenterade bland dessa elever. Av elever med svensk bakgrund var det 1,8 procent som inte gjort något prov jämfört med elever med utländsk bakgrund födda i Sverige och elever födda utomlands där 2,6 respektive 11,4 procent av eleverna inte gjort något delprov.

Föräldrarnas utbildningsnivå har också betydelse för om eleverna gjort proven eller inte. Av de elever med kortutbildade föräldrar, vilka högst är grundskoleutbildade,

¹ Grundskoleförordningen 7 kap. 10 § anger att ämnesproven i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet och som stöd för betygsättning.

är det 9,6 procent som inte gjort något ämnesprov. Motsvarande för elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasial och där minst en förälder har högskoleutbildning är 2,7 respektive 1,2 procent.

Det receptiva delprovet i engelska svårast

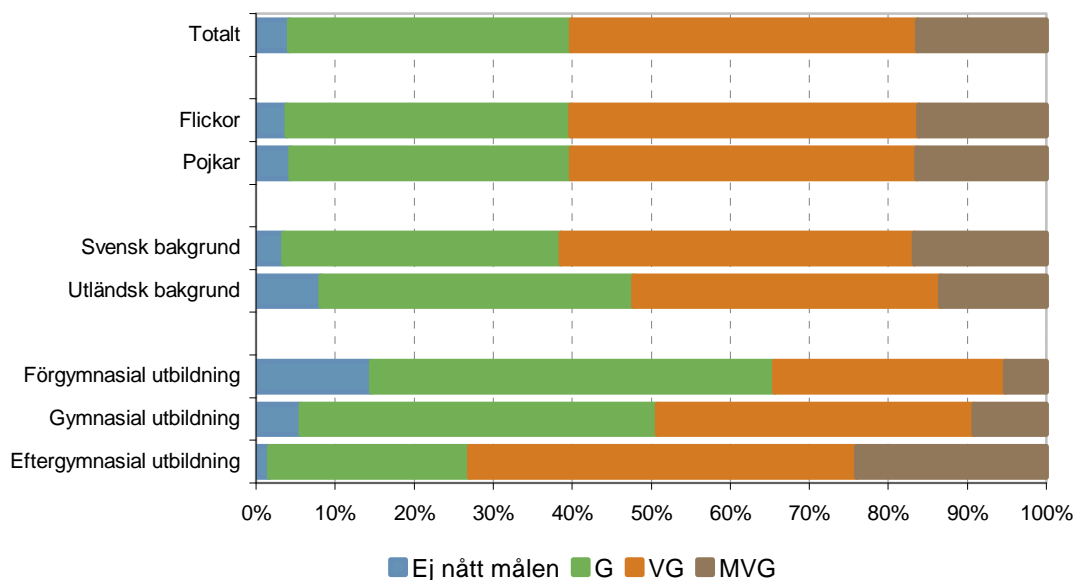
I det sammanvägda ämnesprovresultatet i engelska når 95,8 procent av eleverna målen. Mellan de olika delproven varierar andelen som når målen mellan 92,9 och 96,3 procent av eleverna. Totalt är det 4,2 procent som inte når målen för proven i engelska av de som gjort samtliga delprov. Det muntliga delprovet har lägst andel elever som inte når målen, 3,7 procent och det prov som har högst andel elever som inte når målen är det receptiva delprovet där 7,1 procent inte når målen. För det skriftliga delprovet är det 5,7 procent som inte når målen.

Andelen elever med utländsk bakgrund som inte når målen för ämnesproven i engelska är 8,2 procent, motsvarande för elever med svensk bakgrund är 3,5 procent. Elever med utländsk bakgrund når målen i lägre utsträckning än elever med svensk bakgrund i samtliga delprov. Skillnaderna mellan grupperna varierar dock mellan delproven.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som påverkar resultaten i engelska i störst utsträckning. Av de elever vars föräldrar har högst förgymnasial utbildning är det 14,6 procent som inte når målen, motsvarande bland elever med någon förälder som har eftergymnasial utbildning är 1,7 procent.

Föregående års sammanvägda provresultat uppvisade den lägsta andelen elever som inte uppnått målen sedan 2005 då sammanvägda resultat samlades in för första gången för samtliga elever i årskurs 9. I årets sammanvägda provresultat har andelen elever som inte når målen ökat något jämfört med föregående års resultat och är nu 4,2 procent. Andelen elever som inte når målen för ämnesproven i engelska har dock varit relativt stabila och har varierat mellan 3,7 och 4,5 procent mellan 2005 och 2009. Det receptiva delprovet har även tidigare år haft högst andel elever som inte nått målen där andelen har legat mellan 7 och 9 procent. För det muntliga provet har mellan 3 och 5 procent av eleverna inte nått målen över åren och motsvarande andelar för det skriftliga provet har varit 4 till 6 procent.

Diagram 1. Sammanvägt provresultat för ämnesproven i engelska, andel elever (%) totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund² samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Eleverna i fristående skolor når målen i större utsträckning än elever i kommunala skolor. Andelen elever i kommunala skolor som inte når målen i engelska är 4,5 procent. Motsvarande andel för eleverna i fristående skolor är 1,9 procent.

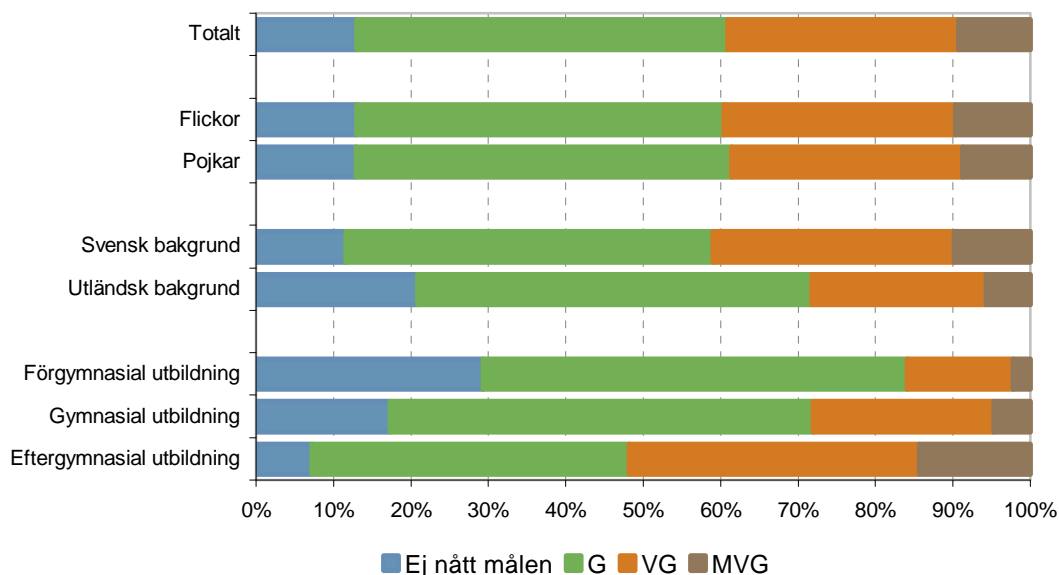
Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för resultaten

I årets ämnesprov i matematik är andelen som når målen högre jämfört med föregående läsår. Andelen elever som når målen i matematik år 2009 är 87,0 procent jämfört med år 2008 då 83,5 procent av eleverna nådde målen i matematik. Mellan åren 2003 och 2009 har andelen elever som inte når målen i ämnesprovet för matematik varierat mellan 9,2 och 16,5 procent. Även om andelen elever som når målen är högre i år jämfört med föregående år så är andelen som når målen i matematik betydligt lägre jämfört med ämnesproven i engelska och svenska.

Bakgrundsfaktorerna svensk och utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå påverkar elevernas resultat matematik. Av elever med svensk bakgrund når inte 11,6 procent målen och av elever med utländsk bakgrund är det 20,9 procent som inte når målen.

² Elever med utländsk bakgrund avser elever födda utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

Diagram 2. Provresultat för ämnesproven i matematik, andel elever (%) totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Pojkar och flickor når målen i samma utsträckning i matematik där 87,1 respektive 87,0 procent når målen.

Däremot finns det stora skillnader i måluppfyllelse i matematik mellan elever vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland elever med föräldrar som högst har förgymnasial utbildning är det 29,3 procent som inte uppnår målen i matematik. Motsvarande för elever med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är 17,3 procent och elever där minst en förälder har eftergymnasial utbildning är 7,2 procent.

I de kommunala skolorna är det 13,4 procent av eleverna som inte når målen för ämnesproven i matematik medan motsvarande andel i fristående skolor är 9,5 procent.

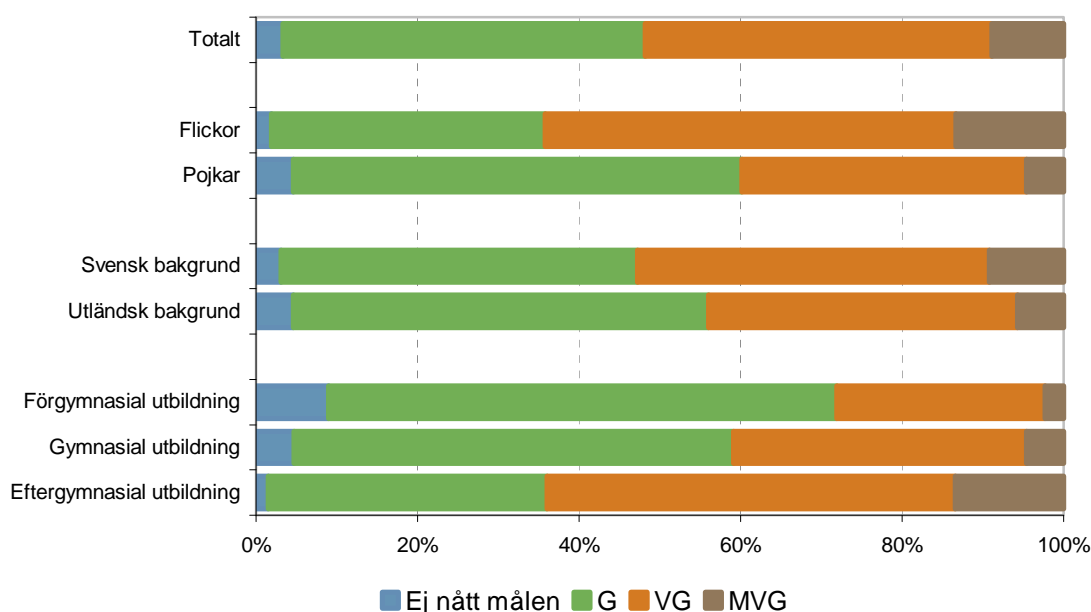
Läsförståelsen svåraste delprovet i svenska

Ämnesprovet i svenska är det prov eleverna klarar bäst där 96,7 procent av eleverna når målen. Andelen som inte når målen för det sammanvägda provresultatet är 3,3 procent. Mellan år 2005 och 2009 har denna andel varierat mellan 3,3 och 5,1 procent. Variationen i andelen elever som inte uppnår målen mellan delproven är stor. Det delprov eleverna klarar bäst är det muntliga delprovet och det delprov eleverna har svårast för är läsförståelsen. I det muntliga delprovet är det 2,2 procent av eleverna som inte når målen. Motsvarande för läsförståelseprovet och det skriftliga provet är 8,1 respektive 6,6 procent.

Pojkarna når inte målen i samma utsträckning som flickorna i svenska. Bland pojkarna är det 4,6 procent som inte når målen, motsvarande för flickorna är 1,9 pro-

cent. Samtliga delprov klarar flickorna bättre än pojkarna. Delprovet som testar muntlig förmåga uppvisar minst skillnader mellan pojkar och flickor där 2,9 respektive 1,4 procent inte når målen. På delprovet skriftlig förmåga är skillnaderna störst där 9,0 procent av pojkarna och 4,0 procent av flickorna inte når målen. I läsförståelse når inte 10,1 procent av pojkarna och 6,1 procent av flickorna målen.

Diagram 3. Sammanvägt provresultat för ämnesproven i svenska, andel elever (%) totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Många elever med utländsk bakgrund gör inte provet i svenska utan istället provet i svenska som andraspråk. Skillnaden i andel som inte uppnår målen mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund är liten.

Sedan 2003 har andelen elever som inte nått målen i de olika delproven i svenska varierat. I läsförståelseprovet har andelen varierat mellan 7 och 13 procent. För det skriftliga provet varierade andelen mellan 5 och 9 procent. För det muntliga provet däremot har andelen legat stabilt på omkring 2 till 3 procent under alla år.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i svenska. Bland elever med föräldrar som endast har förgymnasial utbildning är det 9,0 procent som inte når målen medan det bland elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning är 1,5 procent som inte når målen.

Andelen elever som inte når målen i svenska är högre i kommunala skolor jämfört med fristående, 3,4 respektive 2,1 procent. Detta gäller för samtliga delprov.

I svenska som andraspråk klarar eleverna muntliga delprovet bäst

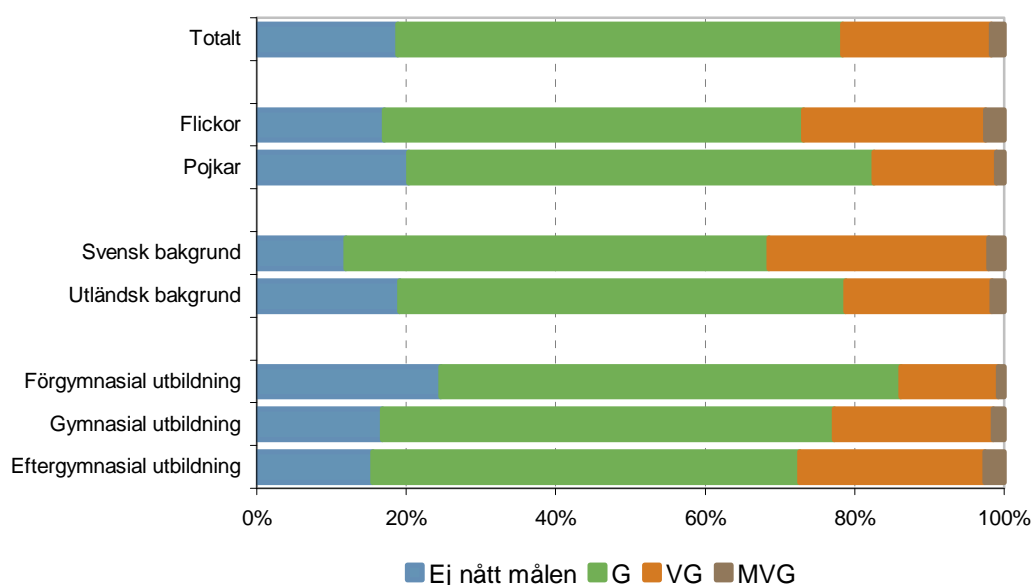
I svenska och svenska som andraspråk används samma prov men bedömningen av resultaten för eleverna som läser svenska som andraspråk görs utifrån ämnets egna kursplan.

Nästan 7 procent av alla elever, vilket motsvarar 7 338 elever, läser svenska som andraspråk i årskurs 9. Totalt 18,9 procent når inte målen i svenska som andraspråk. Mellan år 2005 och 2009 har denna andel varierat mellan 16,2 och 22,6 procent. Variationen mellan delproven är stor; i läsförståelse är det 35,2 procent och i delprovet skriftlig förmåga 20,6 procent som inte når målen. Delprovet som prövar muntlig förmåga klarar eleverna bäst där motsvarande andel är 10,7 procent.

För samtliga delprov i svenska som andraspråk förutom muntlig förmåga når flickorna målen i högre utsträckning än pojkarna. I det muntliga delprovet når inte 10,4 procent av pojkarna målet medan motsvarande för flickorna är 11,1 procent.

Det finns en skillnad mellan svensk och utländsk bakgrund i andelen elever som inte når målen i svenska som andraspråk, 11,9 respektive 19,1 procent. Elever med svensk bakgrund som läser svenska som andraspråk är en liten grupp vilka utgör drygt 3 procent av de elever som gjorde provet.

Diagram 4. Sammanvägt provresultat för ämnesproven i svenska som andraspråk, andel elever (%) totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Stora skillnader mellan kommunerna

I genomsnitt är det 15,3 procent av eleverna i de kommunala skolorna som inte når målen för ämnesproven i minst ett ämne. I hälften av landets 290 kommuner är det 15,4 procent eller fler av eleverna som inte når målen i minst ett ämne.

Variationen i andelen elever som inte når målen är stor mellan de kommunala huvudmännen. Andelen elever som når målen varierar mellan drygt hälften och samtliga elever. I 9 kommuner är det en högre andel än 30 procent som inte når målen i minst ett ämne.

De kommunala skolor som är belägna i kommungruppen med färre än 12 500 invånare har den högsta andelen elever, 19,9 procent, som inte når målen i minst ett ämne. I kommungruppen förortskommuner är andelen lägst. Där når 11,5 procent av eleverna i de kommunala skolorna inte målen i minst ett ämne.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under "Statistik". Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 9 för vårterminen 2009 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.